

NT2 in het volwassenenonderwijs in Nederland en Vlaanderen

Pamflet over toetsing en het Gemeenschappelijk Europees Raamwerk

In Nederland en Vlaanderen bestaat een gerechtvaardigde behoefte om resultaten van NT2-opleidingen voor volwassenen vast te leggen. Die behoefte om resultaten en opbrengsten zichtbaar te maken is er bij deelnemers en opleiders, bij de wetgever, bij de financiers, bij de afnemers en bij vele andere betrokkenen. Dat daarvoor een bruikbaar en inzichtelijk instrumentarium (centraal of decentraal ontwikkeld) voorhanden moet zijn, is een duidelijke zaak.

In een bijeenkomst van de meest vooraanstaande NT2-toetsexperts van Nederland en Vlaanderen is men tot de volgende conclusies gekomen:

1. Dat te toetsen doelstellingen maatschappelijk en onderwijskundig bepaald moeten worden.
2. Dat te toetsen doelstellingen vervolgens gerelateerd kunnen worden aan regionale (Vlaamse), landelijke (Nederlandse) of internationale (zoals het Common European Framework of Reference (CEF)) referentiekaders of doelenboeken. Het verdient aanbeveling regionale of landelijke referentiekaders ook te relateren aan het Gemeenschappelijk Europees Raamwerk (CEF).
3. Dat dat Europees Raamwerk (CEF) gebruikt moet worden als een referentiekader en niet als een voorschrijvend stuk.
4. Dat taalvaardigheid functioneel getoetst moet worden in een gebruikcontext.
5. Dat er bij het beschrijven en beoordelen van taalvaardigheid inhoudelijke differentiatie nodig is; verschillen naar maatschappelijke, educatieve en professionele rollen (en dus contexten van taalgebruik) zullen in toetsen en te beoordelen taalproducten naar voren moeten komen.
6. Dat die differentiatie ook tot uitdrukking moet komen in het gebruik van het Europees Taalportfolio.
7. Dat de beoordeling van taalvaardigheid eerder criteriumgericht dan normgericht moet zijn.
8. Dat professionalisering van docenten op het terrein van het toetsen en beoordelen van taalvaardigheid van groot belang is.
9. Dat Vlaams – Nederlandse samenwerking bij de ontwikkeling van toetsen en examens maar ook bij de professionalisering van docenten niet alleen vruchtbaar geacht wordt, maar ook noodzakelijk teneinde een maximum aan expertise beschikbaar te maken.

De toetsexperts constateren dat de behoefte van beleidsinstanties om toetsinstrumenten en -resultaten die zijn ontworpen voor individuele beoordeling van taalvaardigheid in te zetten voor beleidsmatige acties (toelatingsprocedures/naturalisatieprocedures), op gespannen voet staat met een verantwoord gebruik van toetsinstrumenten en -resultaten. De directe koppeling van resultaten van een taaltoets aan de rechtspositie van taalgebruikers wordt vanuit ethisch perspectief als problematisch beschouwd en vraagt om nadere beschouwing. Diepgaande communicatie tussen toetsexperts en beleidsmakers is essentieel in elke stap van het proces van taalevaluatie.

Dit pamflet is opgesteld door het Platform voor Volwassenenonderwijs NT2 van de Nederlandse Taalunie. Het Platform heeft zich hierbij laten inspireren door het Taalunieseminar over toetsing dat plaatsvond op 6 mei 2003 en waar aanwezig waren de heer P. Van Avermaet, de heer B. Bossers, de heer K. Van Den Branden, mevrouw S. Gysen, mevrouw J.M. Janssen-Van Dieten, de heer J.H.A.L. de Jong, mevrouw A.J.M. Kerkhoff, de heer H. Kuijper, mevrouw E. Liemberg, mevrouw B. Van Oel, mevrouw N. Raes, de heer R. Schoonen, de heer M. Spoelders, de heer R. Standaert, mevrouw E. Teijsse, mevrouw F. Teunisse, de heer S. Verhallen